

~ nikolaj koljada ~

S L E P I C E

TĚŠÍNSKÉ DIVADLO • ČESKÁ SCÉNA • ČESKÝ TĚŠÍN

TĚŠÍNSKÉ DIVADLO ČESKÝ TĚŠÍN, příspěvková organizace • ředitel KAROL SUSZKA
šéf české scény MILOSLAV ČÍŽEK • dramaturg české scény IVAN MISAŘ

nikolaj koljada SLEPICE

překlad GABRIELA PALYOVÁ
scéna a kostýmy MARTA ROSZKOPFOVÁ j. h.
dramaturgie IVAN MISAŘ
režie JIRÍ SEYDLER j. h.

PREMIÉRA 14. ČERVNA 2015 V 17.30 HOD. TĚŠÍNSKÉM DIVADLE
SEZÓNA 2014/2015
INSCENACE VZNIKLA ZA FINANČNÍ PODPORY
MINISTERSTVA KULTURY ČESKÉ REPUBLIKY
A MĚSTA ČESKÝ TĚŠÍN

OSOBY A OBSAZENÍ

alla ŠÁRKA HRABALOVÁ
diana LENKA WACLAWIECOVÁ
nonna ELIŠKA ADAMOVSKÁ j.h.
fjodor MICHAL PRZEBINDA
vasilij MIROSLAV LIŠKA
soused PETR PĚNKAVA

nájemníci ANETA BERGER*
ANNA BRIJOVÁ*
JANA HOLLÁ*
MILADA ZBONČÁKOVÁ*
DOMINIK GRACZ*

* externí spolupracovníci td
nápověda LIBUŠE BERKOVÁ
inspice JAROSLAV PALATÝ

NIKOLAJ KOLJADA

Narodil se 4. prosince 1957 v Kazachstánu ve vesnici Presnogorovka v Kustanajské oblasti. Vystudoval Sverdlovský divadelní institut a po jeho ukončení se prezentoval jako herec ve Sverdlovském akademickém divadle. Do této doby se také datují jeho literární začátky. Jednu z Koljadových her uvedlo moskevské divadlo Sovremennik a „provinční“ autor byl okamžitě přijat, a to nejen publikem, ale i kritikou. Jeho hry reagují na bídou postsovětskou realitu, která není zdaleka líbivá. Divadelní kritika začala jeho hry označovat jako černý realismus neboli „černucha“.

Koljada často zmiňuje inspiraci Čechovem. „Mými oblíbenými dramatiky jsou Anton Pavlovič Čechov a Tennessee Williams. Nejsou to jen klasici, které mám v knihovně, jsou stále se mnou. V mé přítomnosti se o nich nesmí mluvit špatně...“

Nikolaj Koljada napsal přes osmdesát her a padesát z nich se hrálo a hraje v různých divadlech doma i za hranicemi. Ačkoli se řadí mezi nejlepší současné ruské dramatiky, odolal všem nabídkám a zůstal věrný Sverdlovsku, dnes už opět Jekatěrinburgu, kde založil Koljada-těatr neboli Koljadovo divadlo. Od roku 1994 přednáší na katedře činohry a se svými žáky založil takzvanou uralskou školu.

„Na první stránce se musejí osoby navzájem pojmenovat – divák musí vědět, jak se kdo jmenuje. První stránka také musí dát odpověď na otázku, proč se všichni sešli na jednom místě a co se odehrálo do otevření opony. ‚Výchozí setkání‘ – tak tímto termínem už jsem své studenty doslova zmučil. Studenti to žertem nazývají ‚bezvýhodné setkání‘. První dějství musí být delší než druhé – tak je nastaven divák. A na konci prvního dějství se nutně musí zařvat, zakřičet, rozrušit se, aby divák o přestávce neodešel.“

karel čapek JAK SE DĚLÁ DIVADLO

Premiéra je fatální okamžik, kdy se divadelní kus stává událostí. Ještě do poslední zkoušky se mohlo něco na věci měnit a zachraňovat; bylo to stále ještě dílo, na němž se pracuje, svět ve vzniku, hvězda rodící se z chaosu. Premiéra je výraz zoufalého rozhodnutí nechat věc konečně běžet samu o sobě, děj se co děj. Je to okamžik, kdy autor i režisér definitivně odevzdají věc rukám jiných, aniž by mohli někde přiskočit na pomoc.

Jako známo, premiéry mají své stálé premiérové obecnstvo. Jsou lidé, kteří chodí jen na premiéry. Říká se, že to činí z vášnivého divadelnictví nebo ze zvědavosti nebo ze snobismu nebo kvůli šatům nebo kvůli známým, já nevím, ale myslím, že tam chodí z neuvědomělé a zvrhlé krutosti. Chodí tam pást se rozkošnický na trémě herců, na mukách autora a agonii režiséra; přicházejí, aby se krvelačně pokochali strašlivou situací na jevišti, kde každou vteřinou může něco selhat, něco se zmotat a všechno se pokazit. Na premiéry se chodí, jako se chodívalo ve starém Římě do arén na mučení křesťanů a zápasy šelem. Je to divý požitek z trýzně a rozčilení obětovaných.

Kdybyste v této chvíli vy, kdo sedíte v hlučícím hledišti, díváte se na hodinky a pravíte: „No, už by měli začít,“ kdybyste v této chvíli přiložili ucho k oponě, slyšeli byste bouchání kladiva a udýchané hlasy.

„Kam to mám dát?“

„Nestrkej to sem, ty vole!“

„To se musí přivrtat.“

„To se musí dát lajsna.“

„Co tu chcete?“

„Ježíšmarjá, honem!“

„Tak to přitáhni, dělej!“

Cink! Opona se zvedá za patami posledního dělníka, osvětlené jeviště se vřízne do tmy a na scéně stojí Klára, rychle se poznamenávajíc křížkem svatým. Její partner (po jeho čele se řine pot rozčilení, ale z hlediště to není vidět) vejde a hodí klobouk na židli místo na stůl. „Dobré jitro, Kláro,“ praví hlaholně a zarazí se: Proboha, vždyť jsem měl hned začít Kláro, stalo se mi něco nečekaného! Klára ztuhla hrůzou: nedostala svou narážku. „Dobré jitro,“ extemporuje stísněně.

„...stalo se mi něco nečekaného,“ syčí nápověda. Herec hledá zoufale přechod k tomu, co měl říct; vzpomněl si, že podle autora není jitro, nýbrž pozdní odpoledne.

„Tak začni,“ syčí Klára zničeně.

„Hm – ano,“ pokouší se herec, „tak si představ, Kláro, ano – tedy.“

„Stalo se ti snad něco nečekaného?“ pomáhá mu Klára odhodlaně.

„Ano,“ vpadá partner nadšeně, „tedy představ si, Kláro, stalo se mi něco nečekaného.“

Teď padá narážka jako blesk; teď si Klára sedne na prokletý klobouk!

Autor se ohlíží do publika; vidí kašlající a chrchlající koule; zdá se, že si nikdo nevšiml pohromy s kloboukem. Na jeviště vrazí Katuše, jež měla přijít až za pět minut, až po třech stránkách. „Opona, opona,“ chce křičet autor, ale hrdlo má sevřené hrůzou. Ti dva na jevišti jsou také jako str-

nulí, ale Katuše už štěbetá svůj text; druzí dva s úlevou vpadají, tři stránky jsou přeskočeny, klíč k celému ději padl pod stůl; tak, teď nebude nikdo hře rozumět, nikdo nepochopí, oč jde, bez těch tří stránek je celá hra nesouvislý nesmysl! Co to ta Katuše provedla? Proč režisér nepřerušil hru? Autor se honem ohlíží do publika, nezačíná-li už protestovat. Avšak obecnostvo klidně smrká, odkašlává a chvílemi jím přeběhne zčeření smíchu. Nejspíš budou pískat a syčet až na konci aktu. Autor by se chtěl propadnout; prchá z lóže a vrhá se do zákulisí, aby sledoval hru skryt někde mezi kulisami. Ale mezi kulisami je hlava na hlavě; všechen technický personál, kulisáci, krejčovské a krejčovky, oblékačky, mužové v blůzách přikukují hře natlačeni mezi kulisami, divže nevystřekují nos na jeviště. Zbytečný autor se mezi nimi tlačí a staví se na špičky; rád by pochytil, co se děje na scéně, ale místo toho slyší, jak si muž v modré blůze ulevuje:

„To je ale otrava.“

„Je to moc dlouhý,“ povídá druhý muž. „To pudem až v jedenáct!“

Bác! Někdo v zákulisí porazil železnou židli. Zatím se na scéně vrká milostné dueto.

Zbytečný autor se odkrádá po špičkách, vymotá se z bludiště chodeb a prchá na vzduch. Je noc, něco málo lidí se trousí po ulicích myslíce bůhví nač, tramvaje cinkají a život vzdáleně šumí. Autor se zachvívá nočním chladem a steskem. Je sám a sám jako nikdy v životě a za jeho zády se odehrává den jeho slávy.

Kéž by tomu byl konec!

(Redakčně kráceno)

redakce programu IVAN MISAŘ
foto KARIN DZIADKOVÁ
design MARIAN SIEDLACZEK
tisk PROPRINT, s.r.o. ČESKÝ TĚŠÍN

program vydalo TĚŠÍNSKÉ DIVADLO ČESKÝ TĚŠÍN,
příspěvková organizace
zřizovatel –

MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ
OSTRAVSKÁ 67 737 35 ČESKÝ TĚŠÍN
TEL. 558 746 022-23 • INFO@TDIVADLO.CZ
WWW.TDIVADLO.CZ
práva k provozování tohoto díla zastupuje
DIVADELNÍ A LITERÁRNÍ AGENTURA AURA-PONT PRAHA

Příspěvková organizace
Moravskoslezského kraje

vedoucí obchodního oddělení DAGMAR PAVLÍKOVÁ
vedoucí dekorací dílny KRISTINA LIBOSKOVÁ
vedoucí krejčovny HELENA PROKOPOVÁ
vedoucí vlásenkárny JARMILA DRŽÍKOVÁ
jevištní mistr ROMAN SEKULA
vedoucí zvuku a osvětlení VLADIMÍR RYBÁŘ
vedoucí úseku rekvizit JOSEF KUREK
rekvizity MILADA ZBONČÁKOVÁ
garderoba JANA ČERNÁ, PAVLA CWIERTKOVÁ
světla CZESŁAW CZAKOJ, MARTIN VALENTA
zvuk RICHARD DAMEK, MICHAL MALINIAK
jevištní technika JIŘÍ PONČA, ALFRÉD BENEK,
JINDŘICH TESARČZYK, ROSTISLAV MIŠURA, JIŘÍ GEBHART

